Kristdemokraterna Sundsvall

Mål och resursplan 2017-2018, med plan för 2019-2020, Sundsvalls kommun

Tillit och framtidstro

Kristdemokraterna

Innehållsförteckning

- **Vision**

- **Kännetecken**
  - Ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter
  - Aktivt förvaltarskap
  - Framtidstro

- **Prioriterade områden**
  - Prioriterat område 1: Våra viktigaste verksamheter
  - Målsättningar i punktform:
  - Strategier för att nå målen:
  - Prioriterat område 2: Hållbar utveckling
  - Målsättningar i punktform
  - Strategier för att nå målet
  - Prioriterat område 3: Den moderna staden
  - Målsättningar i punktform
  - Strategier för att nå målen

- **Finansiella mål**
  - Målsättningar i punktform
  - Strategier för att nå målen

- **Arbetsgivarmål**
  - Övergripande mål: Attraktiv och professionell arbetsgivare.
  - Strategier för att nå målen

- **Ekonomi**
  - Resultatbudget
  - Driftsbudget
  - Investeringsbudget

1. Vision

Sundsvall är staden mellan och bortom bergen. En fantastisk plats som erbjuder en livsmiljö i toppklass, där gammalt möter nytt, och där vatten möter land. Platsens största tillgång är människorna och därför har politiken ett särskilt ansvar att stötta barn, ungdomar, medelålders och äldre att forma sina egna liv och möjliggöra att alla ska kunna eftersträva sin fulla potential.

Kristdemokraternas vision för Sundsvall handlar om tillit och framtidstro. Vi tror inte det är enskilda utmärkelser eller byggprojekt som avgör Sundsvalls utveckling. Det är starka gemensamma värderingar, som skapar en positiv känsla och handlingskraft i vår stad.

I en tid då många känner oro, både för den egna livssituationen men också för samhället i stort, då behövs mer av tillit. Detta är inget som skapas genom politiska beslut, men besluten kan dock vara en möjliggörare, eller i andra fall ett hinder. Tillit, sammanhållning och gemensamma värden är några av samhällets stora dolda tillgångar. De växer fram och förvaltas i familjer, i möten mellan människor, i föreningslivet, i kyrkor och samfund och på arbetsplatser. Ja, på alla platser där människor möts och tillsammans arbetar för gemensamma mål. Därför är gemenskap och mötesplatser viktigt att främja genom de politiska besluten.

Framtidstro skapas när varje människa har möjlighet att påverka sin egen framtid, och det som händer i ens omvärld. Friheten och möjligheten att forma sitt eget liv är därför viktig att försvara. Samtidigt förutsätter också friheten ansvar: för våra egna liv men också för andras. Varje enskild människa har sitt ansvar, men det är också viktigt att politiken och den kommunala organisationen tar ansvar för sina kompetensområden; att exempelvis tillhandahålla utbildning av högsta klass för våra unga och en värdig omsorg för de gamla. Vi tror att detta är vägen mot att långsiktigt säkra tilliten och framtidstron hos medborgarna, de ska kunna känna förtroende för kommunen.

För att Sundsvall ska vara en plats med tillit och framtidstro är det i huvudsak tre kännetecken som behöver styra den kommunala verksamheten: Att ingen hålls tillbaka och att ingen lämnas efter, att vi bedriver ett aktivt förvaltarskap, men också att vi är med och skapar möjligheter för alla att kunna känna framtidstro.

/Liza-Maria Norlin
Gruppledare Kristdemokraterna Sundsvall

Tillit & framtidstro avgör Sundsvalls utveckling

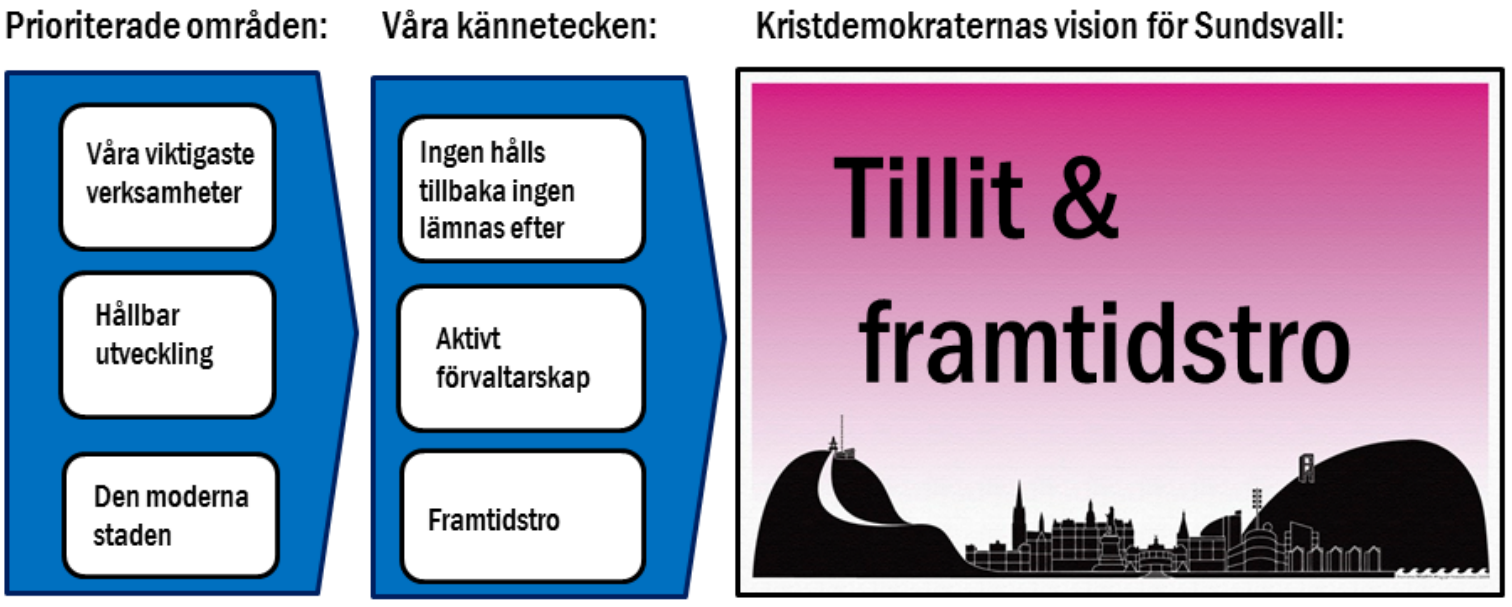

Tillit & framtidstro är avgörande för Sundsvalls utveckling. Kristdemokraterna har valt kännetecken och prioriterade områden som ska ge Sundsvall både tillit och framtidstro.

2. Kännetecken

Följande tre kännetecken är, både på kort och lång sikt, bärande för att uppnå visionen: Ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter, Aktivt förvaltarskap och Framtidstro.

Ingen hålls tillbaka och ingen lämnas efter

Familjen är samhällets viktigaste byggsten. Det är i den lilla gemenskapen som tillit skapas tidigt i livet. Vi vill att familjer ska ha större möjlighet att påverka sin egen livssituation och själva fatta beslut om vad som blir bäst för just dem. Barnomsorgspengen är viktig för att öka valfriheten inom barnomsorgen för våra allra minsta barn. Möjligheten för föräldrar att jobba deltid är en rätt vi värnar och försvarar. Olika aktörer och olika profiler inom förskoleverksamheten ska uppmuntras, för att svara mot de behov som finns utifrån att barn också är olika. Ibland behöver också familjer och barn stöd och vägledning. Här fyller familjecentraler, med öppna förskolor samt föräldrarådgivningen, en mycket viktig roll. Verksamheterna ska uppmuntra, stötta och hjälpa, för att barnen ska få bästa möjliga uppväxtvillkor.

Skolans uppgift är, att i relationer mellan lärare och elever förmedla kunskaper och värderingar. I goda relationer skapas motivation och motivation är den drivkraft som främjar lärande och ansvarstagande. Varje människa är unik och därför behövs det olika skolor, men också att varje skola arbetar med att bemöta varje elev utifrån den unika person man är. Enligt kommunens strategi, RIKARE, för hållbar tillväxt så ska målsättningen vara att det i Sundsvall ska finnas en mångfald av människor och idèer. Vi ska gilla det som är nytt och utmanande. Ska vi nå detta måste detta synsätt prägla hela utbildningssystemet. Skolan ska lyfta olikheterna som en tillgång. För att möjliggöra detta behöver givetvis skolan de rätta ekonomiska förutsättningarna, men också att beslut fattas på rätt nivå. Politiken ska främja valfrihet för elever, säkra att stöd finns för allas möjlighet att utvecklas, tydliggöra vilka värderingar som ska gälla och trygga kvaliten. Rätt villkor för verksamheten, attraktiva arbetsplatser, personalens kompetens och föräldradialog är alla centrala parametrar för att uppnå skolans mål. Utöver kunskapsdelen är tryggheten för elever den enskilt viktigaste frågan. Värderingsarbetet får aldrig stanna upp och värderingarna ska säkra att ingen elev hålls tillbaka och ingen lämnas efter. Kommunen behöver en värderingssamordnare för att säkra ett strategiskt värdegrundsarbete i skolorna och för att stödja skolor när särksilda insatser behövs.

För oss kristdemokrater upphör inte viljan, förmågan eller rätten att bestämma över sitt eget liv vid en viss ålder. Möjligheten till inflytande över sitt eget liv ska finnas hela livet. Rätten att välja äldreomsorg ska vara en rättighet. För oss kristdemokrater är det en självklarhet att de äldre själva ska få vara med och påverka sin vardag i så stor utsträckning som möjligt. I detta ingår att själv få avgöra vem som ska komma och hjälpa till i det egna hemmet. Förra mandatperioden var vi med och införde LOV (lagen om valfrihetssystem) i hemtjänsten i Sundsvall. Vi ser nu med stor oro på att det nya styret i Sundsvall

ständigt försvårar för andra aktörer att erbjuda hemtjänst i vår kommun. Med LOV sätts priset av kommunen, lika för alla aktörer: kommunala, privata och idéburna. Den som kan erbjuda omsorg som uppskattas av äldre sundsvallsbor får fler uppdrag. Detta system möjliggör att vi konkurrerar med kvalitet i stället för pris. Som kristdemokrater ser vi inget egenvärde i att kommunen bedriver hemtjänst när en idéburen organisation eller ett företag kan göra det lika bra, eller som i flera fall, bättre. Vi ser gärna en utveckling där fler än kommunen bygger och erbjuder äldreboenden. I de kommuner där detta är verklighet så ser vi att dessa boenden rankas högre, kvalitetsmässigt och i nöjdhet, än kommunens egna äldreboenden. Trots att de upphandlade alternativen ofta är billigare än kommunens. Ökad kvalité och valfrihet när man som äldre är i behov av omsorg är centralt för tillit och framtidstro i Sundsvall. Ett av våra mer konkreta förslag handlar om att ge äldre, när man är över 85 och har haft rätt till hemtjänst, en garanterad en plats på ett äldreboende utan nya krångliga ansökningar. Detta skapar en större trygghet för den äldre men också för anhöriga.

Aktivt förvaltarskap

Förvaltarskap handlar inte enbart om att ta hand om våra egna och gemensamma resurser, utan det handlar främst om att ta ett aktivt ansvar för kommande generationer. Ett aktivt förvaltarskap är en förutsättning för det gemensammas bästa och ett gott samhälle. Vi ska förvalta värden som rättvisa och måttfullhet, men även kärlek och omsorg. Vi ska också förvalta vår miljö och våra naturresurser, och agera genom långsiktig helhetssyn med respekt för vår samtid och kommande generationer. För att Sundsvalls utveckling och hållbarhet över tid ska kunna säkerställas behöver vi ha förvaltarskapstanken som utgångspunkt. Detta är viktigt när vi stadsplanerar för framtiden och när vi tar hand om befintlig bebyggelse. Vi behöver en ekonomisk politik som inte lämnar ett ekonomiskt skuldberg till våra barn och barnbarn. Ansvarstagande är själva kärnan i förvaltarskapet, det är både ett personligt och ett gemensamt ansvar.

Kristdemokraterna står för en socialt ansvarstagande politik, som fokuserar på förebyggande arbete som minskar utsatthet. Vi har ett ansvar att stå på de utsattas sida och arbeta för att alla människor ska kunna leva ett värdigt liv i gemenskap. Fler ska ges förutsättningar att kunna gå från utsatthet och fattigdom till att stå på egna ben och försörja sig själva och sin familj. Vi behöver lära av kommuner som ex. Solna, och se hur de arbetar med att ställa krav på motprestation för att få försörjningsstöd, samt arbeta vidare med olika insatser för att hjälpa människor till egen försörjning. Sundsvalls arbetsmarknadstorg är ett bra exempel på hur olika aktörer samarbetar för att personer ska få ett arbete.

Den ekonomiska politiken behöver vara trovärdig, skapa stabilitet och tillväxt för att möjliggöra tillit för demokratin och vårt politiska system. Tydliga prioriteringar måste göras bland framtidens behov. Kommunen måste våga tänka i nya banor, framförallt runt hurvida man skall äga eller hyra lokaler för verksamheterna.

Fler bostäder måste till för att Sundsvall skall kunna växa och utvecklas, vi behöver genast ta fram fler detaljplaner för bostadsområden och öka flexibiliteten i planerna. Modellen *Bostad först* har kapacitet att skapa förutsättningar för att nå målet om att alla ska ha en plats att kalla sitt hem. Att som modellen förespråkar, ge en lägenhet i ett socioekonomiskt neutralt område till hemlösa personer - utan krav på behandling - har visat sig ge goda, långsiktiga resultat. Vi vill ha nolltolerans mot vräkning av barnfamiljer. Att barn drabbas, som tredje part, av någon annans handlingar är inte acceptabelt.

Vi ska investera i våra olika kommundelar för att ta ansvar för vår kommun. Vi ska inte ställa stadskärna mot landsbygd, utan prioritera utifrån de gemensamma mål vi beslutat om, genom exempelvis strategin RIKARE för hållbar tillväxt.

Politiken har ett ansvar att ha kunskap om var investeringarna gör mest nytta. Barn och äldre är för oss prioriterade och därför anser vi att deras röster måste få ett större utrymme när beslut fattas som rör just dem. Pensionärsrådet fyller en sådan funktion, men det finns idag ingen motsvarighet för barnen i vår kommun. Det är dags att införa ett barnråd.

Teknikens intåg i våra liv har många positiva effekter men gör oss alla mer stillasittande, vilket har skadliga effekter på vår hälsa. Barn måste uppmuntras till vardagsmotion för att inte riskera sämre kognition, som forskare pekar på är en påföljd av mindre aktivitet hos barn. En insats som vi föreslår är att införa mer fysisk aktivitet i skolan i form av rörelse på schemat varje dag. Detta är en preventiv och relativt billig åtgärd, som kan frigöra potentialen hos våra barn men framförallt öka deras välmående och hälsa över tid.

Vi ska ta ansvar för klimat- och miljöutmaningar som vi står inför, och möta dem med kunskap, medvetenhetoch bästa möjliga teknik på ett så samhällsekonomiskt effektivt sätt som möjligt. Vi måste framförallt förbättra luften i centrala Sundsvall, då höga mängder av partiklar har stor påverkan på allmänhälsan hos befolkningen. Här handlar det framförallt om antal fordon och de bränsle som de drivs med. För att få rätt effekt av de åtgärder som kommunen beslutar om, för att förbättre luftkvaliten, behöver detta kommuniceras och gärna visualiseras så att medborgarna förstår varför. I det lokala miljö- och klimatarbetet gäller det att göra det lättare för medborgarna att göra hållbara val. Sundsvall har under några år arbetat med öppna data, digitalisering, gamification och visualisering för att skapa större acceptans, förståelse och vilja för att göra aktiva hållbara val hos våra medborgare. Detta ska vi fortsätta med. Vad gäller klimatpåverkan är trafiken den största påverkansfaktorn. I en kommun och region med stora geografiska avstånd är bilen nödvändig för många, men det finns också många som skulle kunna välja att promenera, cykla eller åka kollektivt i större utsträckning. Samtidigt som vi ser möjligheten med nya drivmedel, allt effektivare fordon så måste vi i de mer tätbefolkade delarna av kommunen stadsplanera för gångare och cyklister.

Sundsvall var, ur ett nationellt perspektiv, tidigt ute med att arbeta för klimatanpassning: att kartlägga hur klimatförändringarna kommer att påverka vår kommun. Det är postivt att det arbetet fortsätter, nu också med större fokus på värmeböljor. En skyfallsplan arbetas det med att ta fram vilket är nödvändigt för att planera för höga flöden. Samverkan mellan stadsplanering,

vattentjänstbolag och privata fastighetsägare är nyckeln för att undvika stora skador och kostnader i framtiden.

Framtidstro

För att vi ska fortsätta utvecklas som stad, få fler jobb och nya samt växande företag, förbättrad infrastruktur, en mångfald av människor, en utbildning präglad av kvalite och motivation, samt ett Sundsvall som erbjuder trygghet och livsmiljö i toppklass: Ja, då behöver vi framtidstro! Det är detta som kan driva utvecklingen åt rätt håll.

En av de starkaste trenderna just nu, och det som utvecklas i enorm hastighet är digitaliseringen. Digitalisering behöver genast bli en prioriterad del av kommunens övergripande strategi för hållbar tillväxt. Möjligheterna inom digitalisering är en förutsättning för att vi ska nå samtliga mål inom den nämnda strategin. Sundsvall är en IT-stad och det är viktigt att även politiken tydligt signalerar detta. Här har vi möjligheter att attrahera nya Sundsvallsbor, som vill arbeta eller starta företag inom detta område. Det ger en grogrund för innovationer och kreativitet som kan ge positiva effekter också i hela utbildningssystemet. Skolan ska ha en egen digitaliseringsstrategi så att barn tidigt får ta del av den digitala världens möjligheter. Detta skapar motivation och säkrar också viktig kompetens för framtiden. I välfärden har vi utmaningar med att vi kommer att sakna arbetskraft inom skola och omsorg, samtidigt som behoven inom dessa områden ökar. Låt oss se detta som en möjlighet där digitaliseringen och ny teknik kan begränsa kostnaderna och underlätta en mängd olika arbetsuppgifter.

Möjligheten för företagare att starta och utveckla sin verksamhet i Sundsvall är en av de viktigaste framgångsfaktorerna för kommunen eftersom 4 av 5 nya jobb skapas just här. Enligt Svenskt Näringslivs undersökning, om näringslivsklimatet i Sundsvall hösten 2015, är det tydligt att det som behöver förändras är attityd från - och kunskap hos - tjänstemän och politiker. Förbättrad dialog och tydlig inriktning behövs. Företagarna är helt avgörande för vår gemensamma framtid. För oss Kristdemokrater är det självklart att företagare är en resurs för välfärden. Dels för att de skapar jobb och betalar skatt, men har också för att de har goda förutsättningar att bedriva exempelvis hemtjänst och skola: både kostnadseffektivt och med hög kvalité.

Istället för framtidstro är utanförskap och utsatthet en alltför vanlig situation för människor, som flytt sitt hemland och söker skydd i Sverige. Detta är inte acceptabelt. En human flyktingpolitik måste följas av att människor ges möjligheter till jobb och försörjning. Då finns också förutsättningar för integration. Sundsvall ska välkomna nya människor och se varje person som en resurs med ett absolut och okränkbart värde. Genom integrationstorget, vuxenutbildning, skolan, fritidsaktiviteter, det civila samhället, godemän med mera ska vi jobba för att våra kommuninnevånare ska känna framtidstro. Då motverkar vi utanförskap och verkar för integration.

Det civila samhället har en nyckelroll i kommunen. Detta är gemenskaper där människor utvecklas, känner att man bidrar och får stöd i olika situationer. Ett starkt föreningsliv och en bra dialog mellan det offentliga och föreningarna

bygger ett starkt Sundsvall. Vi Kristdemokrater vill att kommunen tillsammans med föreningslivet ska göra en överenskommelse om hur vi på bästa sätt kan hjälpas åt för en lyckad integration. Då behöver vi sätta oss ner tillsammans och hitta ett gemensamt arbetssätt som håller över tid. Inom föreningslivet ser vi också ett annat prioriterat område och det gäller våra handikappföreningar. Där behöver vi förstärka stödet och även ha en dialog kring hur vi än bättre kan stödja personer med psykisk ohälsa.

Sundsvall är verkligen en attraktiv stad med ett aktivt föreningsliv, kultur och idrott på elit- och amatörnivå. I omedelbar närhet finns även en fantastisk kuststräcka och ett inland med vildmark och grönområden perfekta för friluftsliv. Alla Sundsvallsbor har naturen nära inpå knuten, oavsett var i kommunen man bor, är något vi ska värna och vara rädda om. Det är viktigt att kultur- och fritidsutbud är tillgängligt även i kommunens ytterområden. När det gäller investeringar och satsningar ska det finnas ett tydligt jämställdhetsperspektiv när prioriteringar ska göras. Scenkonstbolaget och kulturskolan säkrar också att våra barn och ungdomar, under sin uppväxt, får ta del av och utöva kultur. En rik fritid är hälsofrämjande för Sundsvallsborna och förstärker känslan av framtidstro.

3. Prioriterade områden

För att nå visionen har tre prioriterade områden identifierats: Våra viktigaste verksamheter, Hållbar utveckling och Den moderna staden.

Våra viktigaste verksamheter	Hållbar utveckling	Den moderna staden

Prioriterat område 1: Våra viktigaste verksamheter

Övergripande mål: Kommunen skall möjliggöra trygghet och valfrihet hela livet. Medborgarna skall kunna lita på att den bästa barnomsorgen finns för de yngsta och att den bedrivs i små gemenskaper. De äldre med behov garanteras den boende- och vårdform de är i behov av för att känna sig trygga.

- Vi vill att valfrihet skall vara en självklarhet genom hela livet. Människor är olika och vet själv vad som är bäst för dem. Möjligheten att välja mellan olika utförare inom förskolan, skolan, och äldreomsorgen är för oss en självklarhet.

- Vi ser ett behov av att kommunen tar ett krafttag för trygghet i skolan och mot mobbning samt kränkande behandling. Inför en samordnare för värderingsarbetet i skolorna. Det behövs klara riktlinjer för vilka värderingar som ska gälla, och där respekt för varandra som personer måste vara centralt. Denna funktion ska också arbeta med insatser för att stävja och vända utvecklingen med avhopp från gymnasiet, då vi vet att det finns stark korrelation mellan utanförskap och ofullständig gymnasieutbildning.

- Inom äldreomsorgen ser vi det som ytterst bekymmersamt att färre och färre äldre i vår kommun är nöjda, eller bara ganska nöjda, med sitt särskilda boende. Detta enligt SKL:s undersökning KKik, som visar att Sundsvall ligger sämre till än rikets snitt. Vi påbörjar arbetet med att införa en äldreboendegaranti för personer över 85 år, som har genomgått en biståndsprövning och blivit beviljad hemtjänst. Det skulle utgöra en grundtrygghet för många äldre och deras anhöriga, och stärka tilliten till

samhället. Vi är övertygade att en kombination av ideburna, företag, och kommunala utförare kan höja kvaliteten och minska kommunens ekonomiska risk.

- Vi ser ett skriande behov av att minska storleken på barngrupperna i förskolan, speciellt för de minsta barnen. Sundsvall ligger tyvärr en bit ifrån Skolverkets nya riktlinjer för rekomenderad storlek på barngrupper. För barn mellan 1-3 år är Skolverkets riktmärke 6-12 barn per grupp, för barn 4-5 år är riktmärket 9-15 barn per grupp. Vi planerar långsiktigt för att sänka storleken, med 0,5 barn i genomsnitt per år under planperioden, och vidare tills vi når mitten av de rekomenderade intervallen. Barn i stora grupper riskerar att utveckla stresssymptom, något som forskare tror leder till inlärningssvårigheter senare i livet. I ett första skede väljer vi att prioritera de allra minsta barnen eftersom den tidiga anknytningsprocessen är central för barnets trygghet och självkänsla.

Målsättningar i punktform:

- Ökad vuxennärvaro i skolan för ökad trygghet, exempelvis genom "klassmorfar".
- Rörelse på schemat varje dag i skolan.
- Mindre barngrupper i förskolan med prio på småbarnsgrupperna
- Minska andelen gymnasieavhopp.
- Fler barn ska ha möjlighet till läxhjälp.
- Minska antalet barn och ungdomar som blir utsatta för mobbning eller kränkande behandling i våra skolor.
- Mer kompetens i lärarkåren och möjlighet till karriär.
- Stärk tryggheten för elever med särskilda behov.
- Ökad kunskap om arbetsmarknaden hos våra elever.
- Mer kunskaper om och preventivt arbete mot missbruk.
- Ökat handlingsutrymme för rektorer.
- En förskola för alla! Inför allergiförskola.
- Fler familjecentraler i samverkan med landstinget.
- Utökade möjligheter till aktiviteter för äldre, både på *Träffpunkter* och på boenden.
- Regelbundna fallriskbedömningar för äldre med beviljat bistånd.
- Kommunen skall erbjuda valfrihet genom hela livet, från vaggan till graven.
- Ingen ny biståndsbedömning för äldre med hemtjänst vid ansökan om äldreboendeplats.
- Ökad tillfredställelse hos brukare i särskilda boenden.
- Förlängt avtal med Mellannorrlands hospice.
- Införande av WIFI på äldreboenden.

		Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Indikatorer		**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Indikator 1: Andel elever som fullföljer gymnasieutbildningen i kommunen:(KKiK)	Totalt:	75,1%	76%	77%	80%	85%
Indikator 2: Andelen brukare som är ganska/mycket nöjda med sitt särskilda boende: (KKiK)	Totalt:	81%	82%	83%	84%	85%
Indikator 3: Minskade barngrupper i förskolan per avdelning, medelvärde	Totalt:	16,5	16	15,5	15	14,5

Strategier för att nå målen:

- **Utökad verksamhet för familjecentraler:** Familjecentraler är ett viktigt stöd i föräldraskapet för många småbarnsföräldrar. Vi vill samverka med landstinget för att utveckla fler enheter, som kan verka hälsofrämjande. Tidigt förebyggande insatser, där både föräldrar och barn kan känna en trygghet. En familjecentral består av mödravård, barnavårdcentral och öppen förskola.

  Strategi: Ge föräldrar möjlighet till stöd och trygghet genom fler familjecentraler.

- **Inför en allergianpassad förskola:** Allergier har fördubblats i Sverige de senaste trettio åren och trenden ser inte ut att brytas. Kommunen ska erbjuda en förskola, även för barn med svåra allergier, och behöver därmed införa en allergianpassad förskola med utbildad personal inom miljö och kost. Detta skulle generera trygghet för föräldrar till allergiska barn och ge dessa barn samma möjlighet till förskola som andra. Detta har med framgång införts i exempelvis Helsingborgs kommun.

  Strategi: Inför en allergianpassad förskola för barn med multiallergi/överkänslighet.

- **Maxtak i förskolan:** Skolverkets nya riktmärken för rekomenderad storlek på barngrupper i förskolan är: barn mellan 1-3 år 6-12 barn i gruppen och för dem mellan 4-5 år 9-15 barn. Sundsvalls kommun har i genomsnitt 17 per barngrupp. Bland de många negativa effekterna av att ha för stora barngrupper är stresssymptom som kan påverka inlärningsförmågan långt upp i åldrarna. Vi minskar barngrupperna med 0,5 barn per år under planperioden, och vidare tills kommunens grupper ligger i mitten av de rekomenderade intervallen. Första prioritet gäller de

allra minsta barnen.

Strategi: Minska barngruppernas storlek utifrån Skolverkets riktmärken.

- **Förenkla valfrihet inom skola och förskola:** Ett aktivt skolval kan motverka segregation i skolan då aktiva val bryter sorteringen som sker utifrån var eleven bor, vilket är den starkaste segregerande faktorn. För att elever med olika bakgrund skall kunna mötas och göra egna val, utifrån sina egna preferenser, ska Sundsvall ha ett varierat utbud av skolor och ändra antagningsprocessen så alla elever behöver göra ett aktivt skolval.

  Strategi: Alla elever ska göra ett aktivt skolval, där alla Sundsvalls skolor, kommunala och fristående, ska vara valbara.

- **Låt rektorerna få större handlingsutrymme:** Ett tydligt ledarskap är viktigt för att skolresultaten i vår kommun skall kunna förbättras. Att applicera samma lösningar på alla skolor blir ineffektivt och kontraproduktivt. Vi ger rektorerna större inflytande över hur skolpengen skall användas, i linje med de lokala förutsättningar. Om rektorerna får ökat inflytande över styrningen av måltider, löner, undervisning, läromedel och lokaler så blir verksamheten mer anpassningsbar, efter rådande situation, och kan lättare fånga upp problem eller sätta in insatser för resultatutveckling.

  Strategi: Ge rektorerna ökat handlingsutrymme som ledare och makt över skolpengen.

- **Utveckla digitala läromedel:** Digitalisering i skolan ska öka och genom det modernisera verksamheten och stärka kvaliten i utbildningen för våra elever. Detta är också ett sätt att i framtiden kunna förse stadens starka IT-sektor med kompetens så att den kan fortsätta växa och utvecklas. Pedagogerna ska också uppmuntras att själva vara delaktiga i framtagandet av nya digitala läromedel. Detta finansieras genom sökbara investeringsmedel/investeringspott kombinerat med egna investeringsmedel.

  Strategi: Inför en digitaliseringspott för investeringar i IT och digitala läromedel/verktyg.

- **Löneutveckling för lärare:** För att säkerställa en god nivå på utbildningen i skolan ska läraryrket värderas upp och lönenivån ska ha en positiv utveckling. De skickligaste lärarna ska ha de högsta lönerna, men samtidigt också vara beredda på att tjänstgöra där de största utmaningarna finns.

  Strategi: Löneutveckling för högpresterande lärare, med eventuellt krav på omplacering i utmanande miljöer.

- **Fler lektorer och förstelärare:** Att göra karriär måste också vara möjligt inom läraryrket. Därför satsar vi på att införa fler lektorer och förstelärare för att tydliggöra yrkesrollen och förtydliga karriärtrappan. Detta för att öka attraktiviteten för yrket. Fler lektorer och föreslärare stärker också kunskapsnivån på våra skolor.

  Strategi: Möjliggör kärriärsvägar inom läraryrket till genom fler lektorer och förstelärare.

- **Fler skolkök:** Fler skolor i kommunen skall kunna erbjuda mat lagad i eget kök. Vi ska möjliggöra för skolorna att själva besluta om att laga egen mat. Vi avsätter investeringsmedel, som skolorna får söka, för ombyggnad av skolkök.

  Strategi: Möjliggör för skolor att laga sin egen mat på plats.

- **Kvalitet i fritidhemmen:** Våra fritidshem ska vara en plats som stimulerar hälsofrämjande beteenden i en pedagogisk miljö både inomhus och utomhus. Läxhjälp ska erbjudas, och den pedagogiska nivån på personalen vara i nivå med de större städerna.

  Strategi: Fritidshemmen ska erbjuda barnen läxhjälp, detta kan göras i samarbete med andra aktörer till exempel föreningar.

- **Rörelse på schemat varje dag i skolan:** Om skolan i Sundsvall ska kunna nå sin fulla potential, och för att eleverna ska kunna nå kunskapsmålen, så måste vi ta all relevant forskning till oss. Att daglig motion har en positiv påverkan på inlärningsförmågan är vetenskapligt klarlagt. Därför ska kommunens skolor ha någon form av fysisk aktivitet varje dag. Utöver förbättrad inlärning har detta också givetvis hälso- och livsstilsfrämjande effekter.

  Strategi: Inför rörelse på schemat varje dag.

- **Förläng tiden för tilläggsbelopp.** Skolor som har elever med särskilda behov kan hos kommunen söka om tilläggsbelopp. Detta för att göra de anpassningar som behövs för att ge eleven de rätta förutsättningarna för att genomföra sin utbildning. Idag ansöker man om tilläggsbeloppet varje halvår. Ofta är behoven av en sådan karaktär att förutsättningarna inte ändras så mycket på 6 månader. Detta medför mycket administration för skolorna och kommunen och gynnar inte heller den enskilda eleven då det lätt skapar osäkerhet hur situationen kommer att se ut om någon månad. Kontinuitet är ofta viktigt för elever med särskilda behov. Därav är mer långsiktiga lösningar viktiga ur barnets perspektiv. Därför behöver tiden förlängas, minst ett år och efter särskild bedömning upp till två år. Detta skapar kontinuitet, trygghet och mindre administration.

Strategi: Förläng tiden för beviljat tilläggsbelopp från 6 mån till 1 år, och upp till två år efter särskild prövning.

- **Fler vuxna i skolan:** Om våra barn ska kunna bli vinnare och känna framtidstro så måste skolan bli en tryggare plats. Enligt bland annat BRIS så saknar många barn och unga någon vuxen som lyssnar på dem. Ideella föreningar bidrar varje dag med fantastiska insatser i samhället. Ett exempel är föreningen Klassmorfar, som förser skolor med engagerade och lämpliga mogna vuxna till skolmiljön. En modell bör tas fram hur Sundsvall kan implementera detta.

  Strategi: Inför konceptet klassmorfar för att öka närvaron av vuxna i skolorna och bidra till ökad trygghet.

- **Kartlägg och utveckla insatser mot gymnasieavhopp:** Unga som inte klarar gymnasiet får stora svårigheter att skaffa sig ett arbete och på så sätt komma in i samhället och stå på egna ben. Ett projekt i samverkan med europeiska socialfonden och tema unga i arbetslivet faställde att den sociala miljön producerade flest avhopp, som ett resultat av dåligt bemötande, mobbing, eller bristande pedagogiskt stöd. Kommunen bör kartlägga var avhoppen sker och utveckla insatser med berörda rektorer och lärare för att nå en nollvision av avhopp.

  Strategi: Utveckla strategi mot avhoppen i gymnasieskolan.

- **Värderingssamordnare inom BoU:** Tryggheten ska öka på våra skolor för att förhindra att barn blir utsatta för kränkningar och mobbning. Vi inför därför en kommunal värderingssamordnare, som får i uppdrag att arbeta med att utveckla gemensamma värderingar och en plan för hur detta skall implementeras på skolorna. Denna funktion ska vara ett stöd för skolor som behöver kunskaper och rådgivning för att arbeta proaktivt och aktivt när olika situationer uppstår.

  Strategi: Inför en värderingssamordnare på Barn- och utbildningsförvaltningen som ska vara en resurs för kommunens samtliga skolor.

- **Inför ett aktivt arbete mot nätmobbning**. Vuxenvärlden behöver ta ett större ansvar för att guida barn och ungdomar i sociala relationer. Inte bara i verkliga livet, utan också för hur vi beter oss på nätet. Många barn och ungdomar blir utsatta för nedsättande kommentarer och hat, och en av tre unga tjejer upplever sexuella trakasserier på nätet. Med dagens ständiga uppkoppling tar inte mobbningen slut efter skoltid, utan istället fortsätter den hemma genom elaka kommentarer och hot, i mobil och dator. Enligt organisationen Friends blir idag var tionde elev mobbad via nätet. Anonymiteten på nätet kan bidra till hård jargong då barnen och ungdomarna inte får en direkt reaktion i form av ansiktsuttryck och

liknande. Vi behöver stärka elevhälsans, pedagogers och föräldrar kunskaper om nätmobbning.

Strategi: Genom utbildnings- och informationsinsatser öka kunskaper om nätmobbning hos vuxna som möter barn- och ungdomar dagligen.

- **Utökat förebyggande arbete mot missbruk:** Vi vet att missbruk av alkohol och droger orsakar stort mänskligt lidande och kostar vår kommun miljoner varje år i relaterade problem och skador. Att utöka arbetet med primärprevention ska prioriteras, det vill säga att motverka missbruk innan det uppstår. En kartläggning ska göras över kommunens delar och brukarmängder så att riktade insatser kan göras. En handlingsplan ska utformas och en samordning genomföras av kommunens förvaltningar med tydliga krav på utbildning för både barn, ungdomar, och föräldrar i frågan, och att regelbunden uppföljning görs.

  Strategi: Kartlägg missbruket inom kommunen för att möjliggöra en handlingsplan i preventivt syfte.

- **Fler boendeplatser för äldre i särskilt boende:** Vi ser ett ökat behov av platser för äldre i särskilda boenden i kommunen, därför fortsätter vi bygga ut platser under mandatperioden så att tillgången kan möta efterfrågan. Men för att hela behovet skall kunna mötas och för att kommunens ekonomi ska avlastas är det angeläget att även andra aktörer släpps in och tillåts bygga och driva äldreboenden. Detta resulterar i mindre ekonomisk risk för kommunen och ett varierat utbud av till exempel så kallade livstilsboenden. Fler boenden möjliggör också målsättningen att personer över 85, som tidigare haft hemtjänst, ska vara garanterad äldreboendeplats om så önskas.

  Strategi: Låt andra aktörer äga och driva äldreboende. Ge äldre över 85, med tidigare biståndsbedömning, tryggheten att vara garanterade en plats på äldreboende.

- **Utveckla Träffpunkterna:** Vi vet att *Träffpunkterna* fyller en oerhört viktig funktion för våra pensionärer, därför utvecklar vi denna verksamhet i samverkan med andra kommunala förvaltningar, frivilligorganisationer, och det övriga samhället. Möjligheterna att bredda verksamheten i kombination med till exempel pensionärsresturanger så att fler äldre har möjligheten att känna gemenskap och inte drabbas av passivitet och ensamhet ska utredas. Inom ramen för detta uppdrag ska kommunen ser över hur vi med hjälp av frivilligorganisationer kan medverka till att målgruppen vidgas så att den sociala gemenskapen och en meningsfull vardag blir tillgänglig för alla kommunens medborgare.

  Strategi: Utveckla *träffpunktera* tillsammans med civilsamhället och ge pensionärer en mer meningsfullt vardag.

- **Ökat äldreinflytande:** Äldre i vår kommun ska få ett ökat inflytande över sin situation. I SKL:s öppna jämförelser ligger Sundsvall på plats 215 av 264 när det kommer till inflytande och tid med personal. Kommunen ska samordna insatser där frivilligorganisationer med hjälp av till exempel arbetssökande, nyanlända, ungdomar och andra aktörer får möjlighet att göra en insats för våra äldre i form av stöd och hjälp, dagliga promenader, sång och musik. Målsättningen är att skapa en gemenskapskänsla och tillit hos de äldre, och en trygghet om att ens önskemål kan bli mötta. Att bli sedd och prioriterad som människa hela livet.

  Strategi: Ge de äldre ökade möjligheter att ta del av olika aktiviteter.

- **Mer preventiva åtgärder inom äldreomsorgen:** Äldre som har hemtjänst eller bor i särskilt boende, d.v.s. gått igenom en biståndsbedömning skall också genomgå en fallriskbedömning. Att undvika sjukhusvistelser som resultat av fallskador, vårdrelaterade infektioner, trycksår, undernäring och annat som resulterar i sängläge och förlust av muskelmassa ger både ekonomiska fördelar och ökad trygghet och livskvalitet för våra äldre. Detta bör utföras i samarbete med landstinget.

  Strategi: Gör regelbundna fallriskbedömningar för äldre, som har beviljats hjälp efter biståndsbedömning.

- **Välfärdsteknologi inom äldreomsorgen:** En av framtidens utmaningar är att möta behovet inom äldreomsorgen när vi åldras som befolkning. Den teknologi som nu finns tillgänglig bör också tas tillvara för att öka tryggheten hos de äldre och underlätta för personalen. Exempelvis nattfridskameror som kontrollerar om den äldre behöver hjälp nattetid. Förvaltningen ska göra en översyn och implementera den teknologi som kan öka brukarnas trygghet och organisationens effektivitet, så att resurser används där de behövs mest.

  Strategi: Ökad trygghet och effektivt arbetssätt genom ökad användning av välfärdsteknologi.

- **Organisationsförändring:** En omorganisation av socialnämnden där dess ansvarsområden delas upp är nödvändig för att vända den negativa utvecklingen. Vår inriktning är att myndighetsutövning och produktion av välfärdstjänster ska separeras. Vi ser också att det förebyggande arbetet kring försörjningsstöd ska kopplas starkare till utbildning och jobb.

  Strategi: Dela socialnämnden i produktion och myndighetsutövning.

- **Översyn av avtal mellan Sundsvalls Kommun och Mellannorrlands hospice:** Den verksamhet som Mellannorrlands hospice driver är högkvalitativ. Den palliativa vården har intagit en viktig roll i vår region. Kommunen och landstinget har sedan starten ett avtal om vårdplatser för att garantera verksamhetens fortlevnad. Vi vill att avtalet ses över så att prissättningen bättre motsvarar de faktiska kostnaderna som vården innebär.

  Strategi: Ge personer livets slutskede möjligheten att få högkvalitativ vård och omsorg genom förlängt avtal med Mellannorrlands hospice.

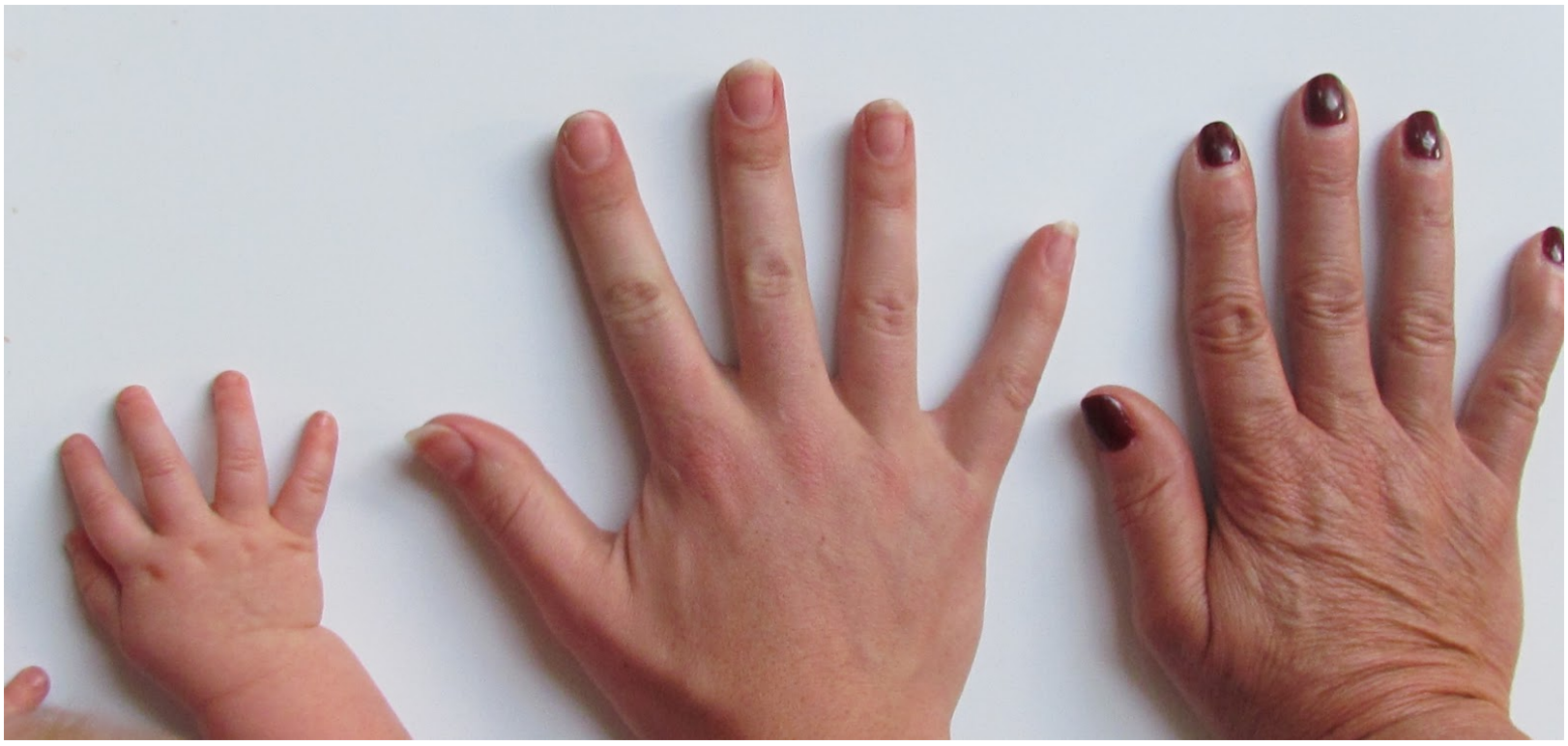

Våra viktigaste verksamheter.

Prioriterat område 2: Hållbar utveckling

Övergripande mål: Hela kommunen skall förvaltas som en gemenskap. Kommunen ska arbeta för socialt-, miljömässigt- och ekonomiskt hållbar utveckling. Det skall vara lika naturligt att bosätta sig i kommunens ytterdelar, på landsbygden eller i staden, oavsett sysselsättning och med en god tillgång till kommunal service. Sundsvall ska vara motorn i arbetsmarknadsregionen och leva upp till varumärket Norrlands huvudstad.

- Ett aktivt förvaltarskap ska prägla alla våra verksamheter. Det möjliggör en hållbar utveckling.

- Staden växer och bostadsbyggandet tar fart och behovet av fler boenden är stort. Därför måste kommunen ta fram fler detaljplaner för att möjliggöra än fler bostäder. Vi måste se till att den allmänna bostadslösheten, och framförallt hemlösheten bekämpas.

- Den resurs som är viktigast att förvalta är den mänskliga. Därför ser vi det som oacceptabelt att invånarna i vår kommun har ett sjukpenningtal som är 20% högre än snittet i riket. Detta är ett folkhälsoproblem som kan lösas, bland annat genom uppmuntrande av en aktiv livsstil och en förbättring av luftmiljön. Kommunen behöver också se till att vara är en god arbetsgivare där den enskilde arbetstagaren har möjlighet att påverka sin egen situation genom exempelvis en bra dialog.

- De nyanlända som placeras i vår kommun ska ges möjligheteter att bidra och ta del av gemenskap. Viktigt är att en tydlig ansvarsfördelnings finns mellan nämnderna i kommunen och att det finns en samordnande funktion så ingen person hamnar mellan stolarna..

- Medborgarna måste kunna känna sig trygga att vistas i vår kommun. Endast varannan individ känner sig trygg i Sundsvall idag, vilket är klart lägre än riket i stort, och även det ett bevis för att tilliten i vårt samhälle måste stärkas (Enligt SCB:s medborgarundersökning om trygghet).

- Andelen invånare i behov av försörjningsstöd måste minska för att fler människor ska få möjlighet till egen försörjning. Vi vill införa ett i högre grad prestationsbaserat system där man ställer ökade krav på motprestation från individen att förändra sin situation till det bättre. Detta ska göras genom stöd, coachning och krav.

- Civilsamhället är en av grundpelarna i ett samhälle. Sundsvall har ett rikt föreningsliv. Detta ska även fortsättningsvis uppmuntras, erkännas och vi ska säkra en bra dialog mellan det offentliga och de föreningsaktiva.

- Kommunen står inför stora investeringskostnader i fastighetsbeståndet, vilket sannolikt kommer medföra en tung kapitalkostnad när räntan stiger. Varje förvaltning ska se över möjlighetern att avyttra en del av sitt fastighetsbestånd. Att vara fastighetsskötare ingår inte i kommunens huvuduppdrag och en försäljningar minskar kommunens finansiella risk, lämnar underhållet till proffs, och genererar medel som istället kan reinvesteras i verksamheterna.

- För att säkra bra luft, god vattenkvalite, biologisk mångfald och en minimal klimatpåverkan behöver vi alltid ha ett förhållningssätt där vi förvaltar våra resurser för kommande generationer.

- Trafiken är ett av de områden med störst klimatpåverkan. Vi behöver arbeta med framförallt tre olika faktorer: fordon, bränsle och beteende. De tillsammans avgör om vi kan kan bidra till att uppnå Parisavtalets mål om en global medeltemperaturökning på högst 1,5%. För att få bästa effekt behöver vi arbeta för hållbarare transporter både inom privatbilismen och när det gäller transporter av gods.

- Vi vet att klimatförändringarna förändrar- och kommer att förändra - Sundsvalls förutsättning inte minst vad gäller stadsplanering och fastigheter, men också hälsofaktorer. Kraftigare regn, mer regn, högre fuktighet och värmeböljor är något vi ska ha med i beräkningarna vid all ny byggnation och vid underhåll. Kommunen ska på ett tydligare sätt samverka med enskilda fastighetsägare och större fastighetsbolag för att sprida kunskap om hur vi anpassar oss för förändrat klimat.

- Arbetet med energieffektivisering ska fortsätta. Vi behöver ständigt försöka hitta lösningar som är energieffektiva. Detta är viktigt ur miljö- och resursperspektiv, men också centralt för den kommunala ekonomin.

- Den ekonomiskt hållbara utveckling hanteras i ett eget avsnitt, *Finansiella mål*. Det övergripande målet är god ekonomisk hushållning. Kommunens ekonomi ska kännetecknas av ett förvaltarskap som innebär effektiv resursanvändning idag och ett långsiktigt ansvar så vi inte skuldsätter kommande generationer.

Målsättningar i punktform

- Minska antalet akut hemlösa, genom bostad först.
- Fler bostäder genom fler och flexiblare detaljplaner.
- Förbättrad infrastruktur och attraktivitet i hela kommunen.
- Möjliggör fortsatt utveckling av Alnö som attraktivt bostads- och fritidsområde.
- Inga familjer med barn ska bli vräkta från sitt hem, nolltolerans mot vräkningar av barn.
- Minska antal kvadratmeter i kommunens förvaltning.
- Färre ska vara bereonde av ekonomiskt bistånd och fler ska få möjlighet till egen försörjning.
- En attraktivare stadskärna för barn.
- Minskat övergripande sjukpenningtal i kommunen.
- Kraftigt öka antalet som slutför sin SFI-utbildning.
- Ökat barninflytande i kommunens planprocesser.
- Tydliggör civilsamhällets avgörande roll i integrationsarbetet.
- Ge föreningslivet större möjligheter till att stöjda personer med funktionsnedsättning.
- Smartare kollektivtrafik och attraktivare resande.
- Gör gång, cykel och kollektivtrafik mer attraktivt i de tätbefolkade delarna av kommunen, genom hållbar mobilitet.

		Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Indikatorer		**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Indikator 1: Antal dygnsöverskridanden av PM10(partiklar) över 50 µg/m3 i centrum.	Totalt:	22	21	20	19	18
Indikator 2:Sjukpenningtalet bland kommunens invånare: KKiK	Totalt:	12,2	11	10	9	8
Indikator 3: Andel av befolkningen som får försörjningsstöd: KKiK	Totalt:	4,6%	4,4%	4,2%	4,0%	3.8%

Strategier för att nå målet

- **Bostad först:** Kommunens arbete mot hemlöshet ska stärkas och modellen *Bostad först* ska användas för att hjälpa hemlösa medborgare att få en egen bostad. Konceptet utgår ifrån att en bostad är en mänsklig rättighet, som inte skall villkoras av deltagande i behandling utan istället erbjuda stöd i den situation man befinner sig i.

  Strategi: Inför *Bostad först* som metod för skapa förutsättningar för personer i akut hemlöshet att få en egen bostad.

- **Övergripande plan mot hemlöshet:** Rutiner på verksamhetsnivå mot hemlöshet måste finnas i en kommun av Sundsvalls storlek. Vi vill därför att en utredning tillsätts som får i uppdrag att ta fram en övergripande plan mot hemlöshet.

  Strategi: Utveckla en handlingsplan mot hemlöshet.

- **Nolltolerans mot vräkning av barnfamiljer.** Kommunen måste ha en absolut nolltolerans mot vräkningar där barn är inblandade. Ett barn har ingen möjlighet att påverka sin situation och skall inte hållas ansvariga för sanktioner och påföljder som riktas mot deras vårdnadshavare. För att kunna leva upp till denna målsättning är kommunens budget- och skuldrådgivning ett viktigt verktyg, samtidigt som tidig dialog med Mitthem och privata bostadsbolag också är en förutsättning.

  Strategi: Nolltolerans mot vräkningar av barn.

- **Fler och flexiblare detaljplaner:** Utifrån översiktsplanen behöver kommunen ta fram fler detaljplaner. Detta för att visa olika intressenter var det finns möjlighet för bostadsbyggande på ett mer konkret sätt. Kommuner som har fler detaljplaner än det kanske egentliga behovet har visat sig blir mer attraktiva för bostadsbyggande då valmöjligheterna för intressenter blivit större. Utöver detta behöver vi öppna upp för en större flexiblitet i hanteringen av detaljplaner. Tiderna förändras fort och då får inte en stelhet i systemet sätta stopp för utvecklingen.

  Strategi: Ta fram fler detaljplaner utifrån översiktsplanen. Gör detaljplanerna mer flexibla.

- **Inför barnperspektivet i tjänsteskrivelser.** Inför politiska beslut skrivs alltid en tjänsteskrivelse. Idag analyseras och kommenteras förslaget till beslut utifrån ett ekonomiskt och juridiskt perspektiv samt ett jämställdhetsperspektiv. Ska vi leva upp till barnkonventionen och säkra att våra beslut också är rätt för våra minsta medborgare så behöver

vi införa ett nytt perspektiv i tjänsteskrivelserna, nämligen barnperspektivet.

Strategi: Inför ett barnperspektiv på de politiska besluten genom analys och kommentar i samband med tjänsteskrivelserna.

- **Öka Barninflytandet genom ett barnråd:** För att ett barnperspektiv ska kunna appliceras på stora förändringar i kommunen bör ett råd bestående av barn införas som kompletterar inspel vid nybyggnationer och andra projekt.

  Strategi: Inför ett barnråd som kan konsulteras som remiss/referensorgan.

- **Överenskommelse med idéburen sektor för bättre integration**: För att jobba mot utanförskap, och skapa möjligheter för nyanlända och våra nya medborgare, behöver det offentliga samverka med idéburen sektor på ett strukturerat och väl genomtänkt sätt. Det är många föreningar i Sundsvall som idag gör fantastiska insatser för att välkomna och stödja våra nya invånare. Kommunen behöver på ett tydligare sätt erkänna dessa insatser men också samverka med föreningarna. Genom en förstärkt dialog och tydligare samarbete får föreningslivet rätt stöd från kommunen och chanserna för lyckad integration ökar ,vilket är bra både för den enskilde men också för samhället i stort.

  Strategi: Kommunen ska tillsammans med idéburen sektor ta fram en överenskommelse för integrationsarbetet i Sundsvall.

- **Skärpt uppföljning av SFI.** Statistik visar ett tydligt samband att de personer som slutför sin SFI-utbildning också har större möjligheter till att få jobb och att integreras i samhället. Ett första steg, för att öka antalet personer som genomför hela utbildningen, är att vi som kommun har kunskaper om det aktuella läget. Därför ska nämnden för Arbetsmarknad och integration göra en årlig uppföljning och sedan en analys av resultaten.

  Strategi: NAVI ska årligen följa upp hur många som slutför sin SFI-utbildning och hur lång tid utbildning tar att genomföra. Detta ska sedan ligga till grund för att genomföra förbättringar som gör att fler fullföljer sina studier.

- **Ökade anslag till civilsamhället:** Kommunen står inför en stor utmaning med att integrera våra nya medborgare, både i form av att få människor i sysselsättning men också med att få människor in i samhällsgemenskapen. Här har civilsamhället redan gjort stora insatser, men om vi ska klara denna utmaning till fullo måste alla delar av samhället inkluderas i processen. Vi anser att civila insatser är både ekonomiskt fördelaktiga samtidigt som relationer mellan människor byggs på ett naturligt sätt som genererar förtroende. Därför avsätter vi extra

medel till organisationer som arbetar för integration.

Strategi: Öka anslagen till civila organisationer som jobbar för integration, barn/ungdomar och äldre.

- **Höjda bidrag till handikapporganisationer:** Stödet till handikappföreningarna förstärks och därför avsätter vi medel för detta under hela planperioden. Föreningarna genomför ett oerhört viktigt arbete med att stödja flera av våra medborgare och arbetar samtidigt med att utveckla samhället mot att bli mer tillgängligt för alla.

  Strategi: Ökade anslag till handikapporganisationer.

- **Inför Solnamodellen.** I Solna kommun har man genom tre ledord (tillväxt, kärlek och krav) och en tydlig organisation och struktur lyckats vända trenden med att allt fler är beroende av ekonomiskt bistånd, försörjningsstöd. Låt oss lära av detta arbete och arbeta på likande sätt i Sundsvall. Detta är en stor livskvalitetshöjning för den enskilde men också en viktig ekonomisk fråga för kommunen.

  Strategi: Utifrån Solnamodellen ta fram en arbetsmetod för att stödja personer att bli mindre beroende av ekonomiskt bistånd och istället få möjlighet till egen försörjning.

- **Kommundelslyft:** Genomför den planerade satsningen på upprustning av stadsdels- och kommundelscentra. Behov finns i t.ex. Stöde, Indal, Njurundabommen, Skönsberg, Bredsand, och Ljustadalen.

  Strategi: Utveckla och rusta upp kommundelscentrum enligt tidigare beslutad investeringsplan. Satsningen ska göras i dialog med de boende i området, särskilt fokus ska läggas på dialog med barn och ungdomar.

- **Gång och cykelvägar:** Sundsvall har under flera år, med goda resultat, arbetat för att bli ett allt mer cykelanpassad stad. Cykeln ska vara ett naturligt alternativ för korta resor och även ibland lite längre resor inom kommunen. Ur både ett hälso- och ett miljöperspektiv bör detta främjas. Vi vill därför knyta samman kommunytterdelar med staden med cykelvägar, samt fortsätta utveckla insatser för attityd och beteendepåverkan som påbörjats.

  Strategi: Knyt samman kommunytterdelarna och staden med cykelvägar.

- **Belysning på landsbygden:** Kommunen ska forsätta hålla allmänna vägar på landsbygden belysta med energisnåla lampor och avsätter därför medel för detta.

  Strategi: Investeringsmedel för belysning på landsbygden.

- **Ny Alnöbro:** Kommunstyrelsen ska att initiera en process i form av en projektgrupp i syfte att utreda Alnöbrons framtida ombyggnad/renovering. Gruppen ska också arbeta gentemot Trafikverket och riksdagen för att generera en delad finansiering till kommunens fördel och säkra en plats i framtida statliga investeringsplaner.

  Strategi: Starta en projektgrupp med uppdrag att arbeta för Alnöbrons framtid.

- **Lekpark i centrum:** För att stenstaden fullt ut ska leva upp till begreppet Sundsvalls vardagsrum och bli en naturlig mötesplats för fler människor behövs en större lekpark centralt i stenstaden. En plats som attraherar främst barnfamiljer, men också utgör en miljö där många vill vara. En naturlig mötesplats centralt gynnar handel, trivsel, attraktivitet och livsmiljön för de boende i området.

  Strategi: Bygg en lekpark centralt i Stenstaden för att skapa en naturlig mötesplats med ett särskilt fokus på barn och unga.

- **Minska fastighetsbeståndet:** I och med det stora investeringsbehovet de kommande åren behöver vi se över det befintliga fastighetsbeståndet och när det är möjligt sälja fastigheter. Detta för att minska driftkostnader, underhållsansvar och minska den totala ekonomiska risken för medborgarna.

  Strategi: Varje förvaltning ska se över möjlighetern att avyttra en del av sitt fastighetsbestånd.

- **Klimatsmart byggande och Smarta hus:** Uppdraget med att kommunen pekar ut ett antal tomter som testområden för nya klimatsmarta hus ska fortsätta. Uppdraget ska göras i samverkan med universitetet. För att också skapa testmiljöer för nya innovationer inom smarta hem, nya tekniska lösningar kopplat till digitalisering, vill vi att även detta perspektiv ska vara med i framtida testområden.

  Strategi: Utveckla och möjliggör klimatsmart boende och smarta hem i samverkan med MIUN på kommunalt upplåten mark.

- **Samordna godstransporter**: För renare luft och mindre klimatpåverkan är samordning av godstransporter en viktig åtgärd. Det handlar dels om infrastrukturen men kanske än mer om logistiklösningar och samverkan.

Strategi: Kommunens olika verksamheter ska samverka kring godstransporter.

- **Bygg för hållbar mobilitet:** Detta handlar om att vi rör oss och transporterar oss på ett hållbart sätt. Fokus är här främst på kollektivt resande och att man gör åtgärder i tidigt skede för att minska transportbehov, öka tillgängligheten och en effektiv användning av transportinfrastrukturen. Ett gott exempel är gratis samåkningsparkering med tillgång till motorvärmare för pendlare i kommunytterdelarna.

  Strategi: I kommunens stadsplanering ska hållbar mobilitet vara utgångspunkten.

Hållbar utveckling.

Prioriterat område 3: Den moderna staden

Övergripande mål: Vi ska vara den moderna staden som står för öppenhet, tolerans och mångfald. Innovationer, digitalisering, den smarta staden och nya jobb går, tillsammans med ett starkt kulturarv, framtiden till mötes med framtidstro. Här uppmuntras företagsamhet och företagare ses som en av kommunens viktigaste framgångsfaktorer.

- Om vi skall kunna möta framtidens utmaningar inom välfärden, främst beroende på demografiska förändringar, måste vi utöka skattebasen utan att höja skatten, vilket enbart skulle vara kontraproduktivt. Företagande är bra för samhällsekonomin men också för att det lär människor att ta ansvar, samt för att det skapar sysselsättning för andra. Kommunens näringslivsklimat måste förbättras avsevärt. Vi har goda möjligheter att bevara framskjutna positioner inom IT samt inom bank och försäkring. Kommunen bör göra allt för att underlätta för de verksamheter som redan finns så att de kan utvecklas och attrahera nya människor att flytta till Sundsvall. En bra dialog och professionelt bemötande är viktigt för att nya företag skall kunna skapas och växa i vår kommun.

- Behovet av snabbt bredband är idag en självklarhet. För alla åldrar och i princip alla tider på dygnet är uppkopplingsmöjligheterna viktiga för livskvalité men också för jobb, utbildning, fritid, vård och myndighetskontakter. För att företag skall kunna verka och utvecklas i hela vår kommmun är det en stor prioritet att hela kommunen får tillgång till snabbt bredband.

- Kulturliv och kulturella miljöer skapar kreativitet därför är de centrala i den moderna staden. Den kreativieteten främjar innovationer och öppenhet. Det är i mötet med andra som vi skapar innovationer och utvecklar samhället. Fler ska få möjlighet att ta del av kultur- och fritidsaktiviter.

- Det moderna samhället, informationssamhället, ställer allt större krav på tillgänglighet, informationstillgång och öppenhet. Därför är frågan om öppenhet gällande information och data en viktig fråga även för det offentliga. Utångspunkten ska vara öppenhet först.

- Utvecklingen mot smarta städer skapar nya förutsättningar och möjligheter. Den smarta staden är en stad där samhällets funktioner kommunicerar och samverkar. En intelligent stad med hållbarhet som utgångspunkt, med allt från tänkande hus till talande soptunnor eller lyktstolpar med flera funktioner. För att uppnå en smart hållbar stad behöver man utgå från lokala utmaningar och möjligheter samt kontinuerligt hålla koll på hur tekniken påverkar stadens utveckling i olika hållbarhetsdimensioner.

Målsättningar i punktform

- Fler företagsamma människor sett till andel av befolkningen.
- Sundsvall ska vara bland de 20 bästa kommunerna vad gäller näringslivsklimat.
- Införande av digitalisering i RIKARE.
- Ökad tillgång till fiber i hela kommunen.
- Ökat synliggörande av kommunens fiske- och vildmarksresurser.
- Ökad profilering av Sundsvalls varumärke, Norrlands huvudstad.
- Fler handlingar och mer information ska vara tillgängligt för medborgarna.
- Ökat samarbete mellan kommunen och civilsamhället.
- Ge barn i familjer med ekonomiskt bistånd större möjlighet att dela i kultur- och fritidsaktiviteter.
- Ökad bredd bland sommarjobben för unga.
- Öka tryggheten på Navet.
- Planera nya områden utifrån nya behov och livsstilar.
- Ge äldre ökad tillgång till internetuppkoppling.
- Utveckling och ökat tillgängliggörande av kultur via internet.
- Effektivare och tillgängligare kommun, exempelvis genom digital ärendehantering och e-lösningar gentemot medborgare och kunder.

		Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Indikatorer		**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Indikator 1: Andelen invånare med tillgång till 100Mbit/s:	Totalt:	65%	70%	75%	80%	85%
Indikator 2: Företagsklimat ranking: Svenskt Näringsliv	Totalt:	149	140	130	120	110
Indikator 3: Index över hur medborgarna ser på sin kommun som en plats att bo och leva på: KKiK	Totalt:	61	63	65	68	70

Strategier för att nå målen

- **Varumärkesarbete**: Konkurensen om företagsetableringar, placeringen av offentliga verksamheter, lokalisering av forskningscenter och utbildningsplatser, och framförallt nya invånare är en utmaning men också en möjlighet. Vi vill att Sundsvalls varumärkesarbete skall fortsätta, men också breddas och fördjupas. Detta för att kommunen ska stå starkt i konkurensen mot andra kommuner om dessa olika former av resurser. Arbetet av utveckling samt finansiering sker inom Stadsbacken AB.

  Strategi: Stärkt varumärkesarbete för ökade nyetableringar och en attraktivare stad.

- **Servicegaranti för företag**: Kommunen ska ligga i topp när det gäller näringslivsklimat. Den servicegarantin som infördes 2010-2014 med bland annat tidigt kundmöte har givit positiva effekter och därför bör vi bygga vidare på denna. Samtliga förvaltningar och bolag ska ingå och bidra, samt höja återbetalningsnivån vid ej uppfylld garanti för att höja kravnivån på service ytterligare.

  Strategi: Utöka servicegarantin för företagen.

- **Ärendeuppföljning**: Sundsvall är den IT-tätaste staden utanför storstäderna och har en lång tradition av att ha en mångfald av dessa bolag i kommunen. Kommunen ska bidra till att den kunskap som finns bevaras och ska ligga i framkant av utvecklingen för att attrahera nya aktörer inom branschen. Detta görs bland annat genom att utveckla våra arbetsmetoder och öka transparensen för servicen till medborgarna och företagen. Vi vill ge dessa möjlighet att följa ärendegången via ett webbaserat system för sina ansökningar, och att ett flertal typer av tillståndsärenden skall finnas för denna så kallade egna uppföljningen.

  Strategi: Möjliggör ärendeuppföljning via webben för tillståndsärenden.

- **Sundsvall som företagarstad:** Sundsvall har under de senast åren blivit en lite mer företagarvänlig stad. Men för att bli en av de 20 bästa kommunerna vad gällande näringslivsklimat, vilket är Kristdemokraternas målsättning, så finns fortfarande mycket att göra. Det mest grundläggande är att göra samhället mer positivt inställt till företagande generellt. Detta kan åstadkommas genom att synligöra vad företagen bidrar med. Vi ska utforma en informationskampanj som når ut till medborgarna, men som framförallt bör fokusera på ungdomar på väg in i och i början av sitt yrkesliv, både för att underlätta matchning och i utbildningssyfte.

  Strategi: Informationskampanj om möjligheterna med att driva företag riktat mot gymnasieskolan i samverkan med Ung företagsamhet.

- **Sommarjobbscheck:** Vi vill införa ett vouchersystem som innebär att varje ungdom erhåller en summa från favi som kan avlasta lönekostnaden för den externa aktör som vågar anställa. Detta innebär en minskad budgeterad kostnad för kommunen för samma antal jobb och ökade möjligheter för kommunens ungdomar att utveckla en bredare kompetens och förbättra sina chanser för att komma in på den regulgära arbetsmarknaden. Krav på utvärdering ska givetvis medfölja så att både kommunen, ungdomen, och arbetsgivaren kan vara säkra på att de får maximal utdelning för sina insatser.

  Strategi: Låt varje ungdom få en sommarjobbscheck som kan kvitteras ut som stöd till det företag som vågar anställa, detta för att bredda arbetslivserfarenheterna hos våra unga.

- **WIFI på äldreboende:** Samtliga äldreboenden inom kommunen får tillgång till wifi, grundläggande nivå bör vara i allmänna utrymmen. Även våra äldre ska ha möjligheten att ta del av den media och information som finns tillgänglig på nätet, samtidigt som det skulle underlätta för långväga kommunikation med närstående och höja livskvaliteten för våra äldre. Att kunna skypa eller kommunicera med familj och vänner via sociala medier motverkar också den ensamhet som många äldre upplever.

  Strategi: Inför trådlöst internet, WIFI, på alla äldreboenden.

- **Bredband till alla.** Att ha snabb internetuppkoppling blir allt mer centralt för den enskilde medborgaren, företagaren eller de olika kommunala verksamheterna. Bredband är en samhällsinfrastruktur som ska likställas med den mer traditionella infrastrukturen som exempelvis vägar. Målsättningen måste vara bredband av hög hastighet till samtliga invånare i kommunen, gärna i form av fiber i annat fall något med motsvarande hastighet och driftsäkerhet.

  Strategi: Kommunen genom ServaNet ska arbeta för att samtliga hushåll ska ha tillgång till höghastighetsbredband.

- **Inför digitalisering som en målsättning i RIKARE.** Digitaliseringen är här och går framåt i rusande takt. Flera av de framtida jobben, tjänster och nöjen samt offentlig service kommer i allt högre utsträckning vara en del av digitaliseringen. Många hävdar att ska vi lösa välfärdens utmaningar så måste våra stora kommunala verksamheter, skola och omsorg, verkligen anamma den nya tekniken. Detta för att säkra att de personella och ekonomiska resurserna ska räcka till. Därför är det självklart för oss att digitalisering ska vara ett eget mål i kommunens strategi för hållbar tillväxt, RIKARE.

  Strategi: Inför genast digitalisering som mål i RIKARE.

- **Öppenhet först**. Öppna data. Utgångspunkten ska vara att all information ska vara öppen och tillgänglig digitalt. Istället för att motivera varför något ska vara öppet ska motivering göras till att något ska vara stängt och icke tillgängligt för allmänheten. Information som är intressant för medborgare och företag ska delas för att möjliggöra öppenhet och transparens i kommunkoncernen. Sundsvalls kommun ligger i framkant vad gäller öppna data låt oss fortsätta se möjligheterna med att tillgängliggöra data, inte minst som ett medel att stötta medborgare att göra hållbara val i vardagen.

  Strategi: I samband med att digitaliseringen förs in i koncernstrategin RIKARE så ska öppenhet skrivas in som ett område som kommunen ska arbeta med.

- **Digitaliseringsstrategi för skolan.** Skolan ska vara en del av den moderna staden. Ska elever motiveras och se kopplingen mellan utbildning och yrkesliv så behöver skolan bli mer relevant utifrån den tid den agerar i. I Sundsvall idag har vi enskilda skolor och eldsjälar som är i framkant vad gäller att nyttja ny teknik och digitalisering i undervisningen, men vi skulle behöva ha ett mer samlat grepp för kommunens samtliga skolor, därför behövs en övergripande digitaliseringsstrategi särskilt för skolan.

  Strategi: Inför en digitaliseringsstrategi för skolan.

- **Utveckla besöksnäringen:** Kommunen har sedan tidigare ställt sig bakom utvecklingsplanen för kuststräckan med fokus på bland annat Löran/Brämön, för att synliggöra och bidra till ett attraktivare och mer tillgängligt besöksområde. Vi bör fortsätta samarbete med närliggande kommuner och i samlat grepp ta tillvara på våra naturtillgångar, och lägga tonvikten på vårt fiske och vildmarksliv som finns i direkt närhet till staden.

  Strategi: Synliggör kommunens fiske och vildmarksliv på ett tydligare sätt i vårt arbete med besöksnäring.

- **Realtidstabeller:** Ska kollektivtrafiken bli ett än mer attraktivt alternativ för medborgarna är realtidstabeller vid busshållsplatserna mycket viktiga. Idag har vi digitala tavlor men uppdaterad information gällande när nästa buss kommer saknas. I samband med detta ska en applikation utvecklas där kollektivtrafiken finns att följa i realtid, vilket göra kollektivtrafiken till ett attraktivare transportmedel.

  Strategi: Inför realtidstabeller vid de busshållsplatser där vi idag har digitala tavlor och se till att samma information finns att tillgå i en app, för en smartare kolletivtrafik.

- **Flexibel parkeringsnorm för nya vanor.** I samband med byggnation av bostader i Sundsvall så har vi en uttalad parkeringsnorm. Den normen är idag 1, det vill säga en parkeringsplats per bostad/lägenhet. I samband med att vi bygger nya stadsdelar och flerbostadsområden behöver vi har möjlighet att frångå den normen, ha en utökad flexiblitet beroende på ett flertal faktorer. I områden med flerbostadshus och god tillgång till kollektivtrafik vore det rimligt med en norm som innebär färre parkeringar. Detta skulle underlätta byggnationen av bostäder och främja en hållbarare livsstil. Nya livsmönster i urbana miljöer kräver nya principer.

  Strategi: Sundsvall ska ha en flexibel parkeringsnorm som möjliggör ett helhetsperspektiv på behovet av parkeringar utifrån målsättninge hållbar tillväxt.

- **Ordningsvakter på Navet:** Att vistas i Sundsvall ska vara en trygg upplevelse, det är vår självklara målsättning. Den moderna staden är också den trygga staden. Tyvärr är Navet, busstationen i centrala Sundsvall, en plats som inte kännetecknas av trygghet. Det försök som gjordes 2014 med ordningsvakter på plats visade mycket goda resultat och därför skjuter till medel för att ha permanenta ordningsvakter på Navet året om för att garantera tryggheten och också arbeta förebyggande.

  Strategi: Inför trygghetsvärdar/vakter på Navet.

- **Fria projektpengar för kommunal medfinansiering:** Sundsvalls kommuns internationella arbete skall stärkas, framförallt skall arbetet inriktas mot att finna medfinansiering från EU för viktiga utvecklingsprojekt i vår region. ett projektkontor skall upprättas, som är gemensamt för kommunkoncernen och som även har gemensam finansiering. Vi vill att kommunstyrelsen skall avsätta ett nytt årligt anslag för att disponera för medfinansiering kring projekt som verkar inom vår strategi RIKARE, med prioritering på jobb och företagarvänliga projekt.

  Strategi: Stärk kommunens internationella arbete i projekt som kan generera medfinansiering från EU genom ett särskilt anslag.

- **Färre valkretsar:** Vi anser att med den nya vallagen blir det kommunala valresultat mest proportionerligt med endast en valkrets. Att Sundsvall idag har 4 valkretsar är en rest från den gamla kommunsammanslagningen, och har medfört att mandatfördelningen i fullmäktige inte fullt speglar valresultatet, en röst väger inte som en röst idag. För ett bättre demokratiskt valutfall vill vi minska antalet valkretsar till en.

  Strategi: Reducera antalet valkretsar från 4 till 1 i Sundsvalls kommun,

- **Kultur och IT:** Sundsvall har en stark och dynamisk IT-sektor, samt ett rikt kulturliv med teater, dans, film, och musik. Vi vill att kulturförvaltningen får i uppdrag att integrera IT-stöd i sin verksamhet för att tillgängliggöra kultur till medborgarna via nätet så att alla kan ta del av event i kommunen oavsett personliga förutsättningar eller var man befinner sig. En förstudie med kulturförvaltningen, scenkonstbolaget, visitor center, och universitetet som aktörer ska göras för att på ett konkret sätt utröna möjligheterna för hur tillgängligheten till kultur kan utvecklas.

  Strategi: Öka tillgängligheten till kultur med IT som verktyg. Genomför en förstudie, där flera aktörer deltar, för att se vilka möjligheter man ser framför sig.

- **Fritids- och kulturbidrag till barn i familjer med ekonomisk bistånd.** Att som barn få ta del av fritids- och kulturaktiviteter har stor betydelse för det enskilda barnet. Allt fler aktiviter kräver antingen avgifter eller stort engagemang från föräldrarna. När man som familj är i en situation då man behöver ekonomiskt bistånd som sin försörjning kan det vara svårt att få pengarna att räcka till barnens olika aktiviteter oavsett om det är avgifter eller försäljning av lotter. Mot uppvisande av faktura eller kvitto ska man kunna få bidrag för barnens aktiviteter upp till ett visst belopp

  Strategi: Barn i familjer där försörjningen är ekonomiskt bistånd ska kunna få sina fritids- och kulturavgifter betalda upp till ett visst belopp.

Den moderna staden.

4. Finansiella mål

Övergripande mål: God ekonomisk hushållning. Ett ekonomiskt förvaltarskap som innebär effektiv resursanvändning idag och ett långsiktigt ansvar så vi inte skuldsätter kommande generationer.

Överlag pekar prognoserna för 2016 på en BNP-tillväxt mellan 3,5 och 4 procent för Sverige. Arbetslösheten bedöms hamna kring knappt 7 procent samtidigt som antalet sysselsatta ökar med drygt 1,5 procent. När man blickar framåt mot kommande år ger prognoserna en bild av stabil tillväxt, dock med reservation för osäkerhet i vår omvärld vilket kan påverka det exportberoende Sveriges ekonomi negativt. Sysselsättningsgraden bedöms minska svagt under planperioden, insatser mot utanförskap och stärkt integration kommer vara av yttersta vikt för att inte de offentliga finanserna skall gå med underskott och försvåra för nödvändiga investeringar. Sundvalls kommun har jämfört med riket i genomsnitt lägre andel högskoleutbildade, en högre skattesats, högre arbetslöshet, färre andel företagare, fler förtidspensionärer, en högre medelålder, och en lägre takt i befolkningsökningen. Dessa parametrar gör tyvärr att ekonomin har svag korrelation med tillväxten i goda tider och hög korrelation i recessioner och dåliga tider. Insatser för förbättrat och utvecklat näringslivsklimat är en förutsättning för om vi själva på lång sikt ska kunna bära kostnaden för den service vi har idag.

För att kunna hålla ekonomin i balans långsiktigt ser vi Kristdemokrater skeptiskt mot den dramatiskt ökande nettolåneskulden i kommunen, som främst är genererat av eftersatt underhåll i kommunens fastighetsbestånd. Vi ser samtidigt att vi står inför stora demografiska utmaningar där allt fler skall försörjas av färre yrkesarbetande, det är framförallt en stor ökning av äldre i behov av omsorg och ett behov av ökat antal lärare. Samtliga verksamheter måste se över sin ram och öka sin effektivitet.

Eftersom vi ser en historiskt hög befolkningstillväxt är behovet av nya förskolor och skolor samt äldreboenden stort de närmsta femton åren. Detta stora investeringsbehov kommer generera en stor ökning av kommunens låneskuld. Vi ser det som nödvändigt att kommunen i större utsträckning väljer att bli hyresgäst i sin egen kommun, vilket gör att man inte behöver binda lika mycket kapital. Det är orealistiskt att tro att vi kan investera allt själva som förr i tiden, privat kapital måste få ta plats. Det är säkrar intäkter för uthyraren, och stabila kostnader för kommunen då man ofta har långa hyresavtal, bl.a. pensionskapital står på kö för att får investera i kommunala fastigheter. Den största fördelen blir dock att kommunen kan fokusera mer av sin energi på att förbättra kärnverksamheterna.

Utifrån de ekonomiska utmaningar vi ser framöver är behovet av ett starkt ekonomiskt resultat i kommunen avgörande för att vi på sikt ska kunna fortsätta leverera det vi är ansvariga för enligt lag och satsa på det som utvecklar kommunen.

Målsättningar i punktform

- En tydlig prioriteringsordning skall finnas för beslut om investeringar där kärnverksamheterna skall komma i första hand.
- > 2% av skatter och bidrag som resultatmål.
- Soliditeten bör vara minst i linje med genomsnitt för jmr. kommuner
- Samtliga nämnder och styrelser uppnår en ekonomi i balans som håller samma kostnadsnivå i verksamheterna som rikssnittet.
- Lägg ett generellt mål att minska kommunadministrationen med 10%.
- Ge allmänheten möjlighet till insyn för att värdera och jämföra kvaliteten samt att bedöma om resurserna används på ett kostnadseffektivt och långsiktigt ansvarsfullt sätt.
- Erbjuda stöd för ökad effektivitet genom att:
    - Sätta fokus på det väsentliga.
    - Tillhandahålla träffsäkra mål och budgetar samt prognoser.
    - Identifiera avvikelser på ett tidigt stadium.
    - Erbjuda förutsättningar, stöd och incitament för utveckling.

God ekonomisk hushållning ställer krav på ett ekonomiskt resultat som långsiktigt både säkerställer skyddet av kommunens tillgångar och kommunens åtaganden mot invånare, anställda och leverantörer. Resultatnivån för att uppnå en god ekonomi i en kommun varierar beroende på kommunens befolkningsutveckling, behovet av investeringar med mera. Sundsvall har en analysmodell som heter RK och den innehåller fyra aspekter: **R**esultat, **K**apacitet, **R**isk och **K**ontroll:

- **R**esultat: Vilken balans har kommunen haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden?
- **K**apacitet: Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella svårigheter på lång sikt?
- **R**isk:Föreligger det några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet?
- **K**ontroll: Vilken kontroll har kommunen över den finansiella utvecklingen?

Resultat

	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Resultat	**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Årets resultat ska vara positivt. För att täcka in viss egenfinansiering av investeringar, värdesäkring av nettotillgångar samt budgetmarginal ska resultatet uppgå till minst 2 % av skatteintäkter och statsbidrag	0,1 %	2 %	2 %	2 %	2 %

Kapacitet

	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Kapacitet	**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Den långfristiga betalningsberedskapen (soliditeten inklusive pensionsåtaganden) ska öka över tid och år 2020 uppnå 9 procent år 2025 uppnå 15 procent år 2030 uppnå 30 procent.	3,4 %	6 %	7 %	8 %	9 %

Risk

	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Risk	**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Den kortfristiga betalningsberedskapen (likvida medel, outnyttjad checkkredit och kreditlöften) ska motsvara minst 100 % av de räntebärande skulder som förfaller inom ett år	134 %	100 %	100 %	100 %	100 %
	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Risk	**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Kommunens skuldsättningsgrad (nettolåneskuld i förhållande till skatteintäkter och statsbidrag) ska år 2020 uppgå till högst 60 % år 2025 uppgå till högst 35 % år 2030 uppgå till högst 20 %	29 %	Högst 60 %	Högst 60 %	Högst 60 %	Högst 60 %

Kontroll

	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Kontroll	**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Prognossäkerheten ska vara god (högst 1 % avvikelse).	0,0 %	Högst 1 %	Högst 1 %	Högst 1 %	Högst 1 %
	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Kontroll	**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Budgetföljsamheten inom driftverksamheten ska vara god (högst 0,5 % avvikelse).	2,6%	Högst 1,5 %	Högst 1 %	Högst 0,5 %	Högst 0,5 %
	Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Kontroll	**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Budgetföljsamheten beträffande investeringsprojekt ska vara god (högst 0 % negativ avvikelse).	Uppgift saknas	Högst 0 %	Högst 0 %	Högst 0 %	Högst 0 %

Strategier för att nå målen

- Investera endast i projekt som bedöms påverka kommunens resultat positivt, direkt eller indirekt.
- Kommunens verksamheter ska vara så effektiva så att kommunens resultat är i den nivå som behövs för att långsiktigt säkra god ekonomisk hushållning.
- Kommunens ska arbeta för att skatteintäkterna i krona per individ överstiger kommunens kostnader per individ.
- För att nå målet om egenfinansiering av investeringar bör alla processer involvera en undersökning om det är möjligt att investeringen kan göras av annan aktör.
- Fler verksamheter ska utövas av andra aktörer än kommunen.

5. Arbetsgivarmål

Övergripande mål: Attraktiv och professionell arbetsgivare.

Sundsvalls kommun har en arbetsgivarpolitisk strategi som syftar till att vara ett stöd för chefer och medarbetare. De resultat och målbilder som finns kan sammanfattas med att kommunen ska uppfattas som en professionell och attraktiv arbetsgivare.

- Sundsvalls kommun ska arbeta utifrån det antagna målet – "Vi gör det goda livet möjligt". Detta ska även utgöra ledstjärna för kommunen i rollen som arbetsgivare.

- Kommunorganisationen ska vara professionell i sin roll som arbetsgivare och har en rad utmaningar att ta itu med. Det är viktigt att kommunen som stor aktör i Sundsvall agerar så som vi förväntar oss att andra arbetsgivare agerar.

- För att säkra kompetensförsörjningen inför framtiden är det viktigt att vi har siktet inställt på att bli en framgångsrik arbetsgivare.

Vi ser att kommunen främst bör arbeta aktivt med följande områden, utöver det redan antagna målen:

- Jämställda löner
- Mångfald
- Minskad sjukfrånvaro
- Kom i jobb
- Praktik
- Sommarjobb

När det gäller den nyligen tillsatta personalnämnd anser vi att denna avvecklas då denna typ av frågor hör hemma på koncernövergripandenivå. Kommunen som organisation har så pass spridda verksamheter att det i det närmaste bör ses som kontraproduktivt att avgöra frågor i en nämnd. Detta kommer dessutom innebära en beslutsfördröjning som knappast kommer ha önskvärda effekter. Vi anser att strategier kan tas övergripande men enskilda verksamhetsfrågor bör behandlas i närhet till berörda parter. Det som tillhör politikens ansvar ska beslutat av kommunstyrelsen enligt tidigare ordning.

		Utfall	Budget	Budget	Plan	Plan
Indikatorer		**2015**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Indikator 1: Sjuktalen för kvinnor	Totalt: Kvinnor: Män:	8,6 9,6 4,4	9,2	8,8	8,4	8,0
Indikator 2: Frisknärvaro(högst 5 dagar sjukfrånvaro:	Totalt:	56%	59%	62%	65%	68%

Strategier för att nå målen

- Uppdra till personalnämnden att göra en översyn av orsaker till löneskillnader mellan könen.
- Uppdra till personalnämnden att göra en detaljerad översyn av rekryteringsbehovet pga. framtida pensionsavgångar.
- Uppdra till personalnämnden att samordna chefs- och mentorskapsutbildingar för komunens chefer.
- Uppdra till personalnämnden att kartlägga orsaker till den höga sjukfrånvaron med särskilt fokus på långtidsfrånvaro kopplat till psykisk ohälsa.
- Gör kommunen mindre beroende av konsulter genom kompetensutveckling av befintlig personal.

6. Ekonomi

Resultatbudget

Sundsvalls kommun Mål och resursplan 2017-2018 och plan 2019-2020 Budgetförslag för:				
RESULTATRÄKNING **Belopp i 1 000 kronor**	**Budget 2017**	**Budget 2018**	**Plan 2019**	**Plan 2020**
Verksamhetens nettokostnader	-5 179 384	-5 368 327	-5 479 125	-5 626 848
Avskrivningar	-264 613	-281 585	-306 086	-312 937
Skatteintäkter	5 042 658	5 273 415	5 428 258	5 564 294
Generella statsbidrag	584 291	524 233	482 437	442 716
Finansnetto	-13 154	-26 983	-36 974	-44 402
Årets resultat	**169 798**	**120 753**	**88 510**	**22 823**

Driftsbudget

Följande förändrade belopp jämfört med planeringsförutsättningarna

Sundsvalls kommun Mål och resursplan 2017-2018 och plan 2019-2020 Eget driftsbudgetförslag				
DRIFTSBUDGET **Nettobelopp i 1 000 kronor (minus = ökad kostnad/minskad intäkt) nivåhöjningar anges med belopp varje år OBS! nivåhöjande/sänkande anges som ackumulerat!**	**Budget** **2017**	**Budget** **2018**	**Plan** **2019**	**Plan** **2020**
Ändrad komp SN för hyror		7 000	1 000	1 000
Ändrad 2/3 hyreskompensation nämnderna		2 300	7 500	-6 900
Mindre barngrupper i förskolan, maxak småbarnsgrupp	-11 000	-10 000	-10 000	-10 000
BUN Skolpeng	-25 000	-20 000		
Äldreboendegaranti för 85+ (30 platser)	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Föreningsstöd riktat till integration	-1 000	-1 000	0	0
Digitaliseringspott	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Insatser mot nätmobbing	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Wifi på äldreboenden	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Höjt bidrag handikappföreningar	-500	-500	-500	-500
Förbättrad följsamhet mot ramavtal	-500	-500		
Fritids- och kulturbidrag ekonomiskt bistånd	-500	-500		
Följsamhet mot ramavtal			5 000	5 000
Samlokalisering lokaler		2 000	2 000	2 000
Engångsintäkter för försäljning av fastigheter		10 000	30 000	60 000
Minskad sjukfrånvaro			15 000	20 000
Effektivisering 1% ramsänkning 2019 och 2020			55 000	58 000
Konkurrensutsättning SoT-tjänster		15 000	15 000	15 000
Servicecenter				25 000
Utdelning Stadsbacken		10 000	10 000	25 000
Minskade konsultkostnader		8 000	8 000	8 000
Summa egna driftsbudgetförslag	**-57 500**	**2 800**	**119 000**	**182 600**

Investeringsbudget

Följande förändrade belopp jämfört med planeringsförutsättningarna

Sundsvalls kommun Mål och resursplan 2017-2018 och plan 2019-2020 Eget investeringsbudgetförslag					
INVESTERINGSBUDGET **Nettobelopp i 1 000 kronor (minus = ökad utgift/minskad inkomst)**	**Budget 2017**	**Budget 2018**	**Plan 2019**	**Plan 2020**	**Plan 2021**
Kommunstyrelsen	-5 000	-5 000	0	0	0
Digitaliseringspott	-5 000	-5000			
Stadsbyggnadsnämnden	-3 000	-3 000	-3 000	0	0
Parklyftet	1 000	1 000	1 000		
Lekparker	-1 000	-1 000	-1 000		
Investeringsbidrag ny belysning landsbygd	-3 000	-3 000	-3 000		
Miljönämnden	0	0	0	0	0
NAVI	0	0	0	0	0
Kultur- och fritidsnämnden	0	0	0	0	0
Socialnämnden	48 000	-2 000	-2 000	-2 000	0
Särskilt boende byggs av annan aktör	50 000				
Ombyggnad kök och vård- och omsorgsboenden	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	
Barn- och utbildningsnämnden	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	0
Ombyggnad skolkök	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000	
Övrigt	0	0	0	0	0
Summa förändring egna inv.förslag	**38 000**	**-12 000**	**-7 000**	**-4 000**	**0**